

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

do rukou se vám dostává druhé dvojčíslo roku 2013 odborného časopisu Psychologie pro praxi a společně se všemi autory se těšíme z vašeho zájmu se s příspěvkem seznámit. Pro redakční radu časopisu je příjemné, že pro každé vydání časopisu vybíráme texty v recenzním řízení dobře hodnocené a takové, které mohou zaujmout co nejvíce čtenářů. Tentokrát je časopis poměrně rozsáhlý, předkládáme devět obsahově různě zaměřených příspěvků (převážně empirických studií), jednu kazuistiku z poradenské praxe a pět recenzí zajímavých publikací.

S čím konkrétně se můžete seznámit? Především s **několika teoreticko-empirickými studii** z oblasti psychologie práce a organizace, penitenciární psychologie, dopravní psychologie, školní a sociální psychologie.

Intimita jako jeden ze základních znaků těsných vztahů (partnerských, rodinných a přátelských) je ústředním tématem **empirické studie** D. Haubertové a I. Slaměníka. V článku se dozvíme výsledky výzkumu provedeného pomocí prototypické metody a celý text lze rozhodně vnímat jako vklad k vymezení intimity a zpřesnění její role v těsných interpersonálních vztazích; tedy směřující k poznatkům základního výzkumu.

P. Sapáková a J. Vančura přinášejí málo frekventované téma **prožívání zármutku** u osob s mentálním postižením, které u nás není adekvátně zpracováno. Kromě specifika prožívání zármutku u osob s mentálním postižením příspěvek představuje **možnosti podpory**, jakou je možné těmto truchlícím osobám nabídnout: přiměřená informovanost a edukace o smrti, vybraná specifika profesionálního poradenství, specifické terapeutické postupy.

Agresivnímu chování ve škole v reflexi pedagogů se věnuje **empirická studie** L. Csémyho, O. Starostové, T. Hrachovinové a P. Čápa. Agresivní chování žáků na školách je mimo jakoukoli pochybnost závažný problém. Výzkum byl zaměřený na kvantifikaci výskytu různých forem agresivního chování na základních školách v percepci učitelů (bylo dotazováno více jak 1000 učitelů ze 115 škol). Pedagogové se nejčastěji setkávali se slovní a fyzickou agresí mezi žáky, vandalismem vůči majetku a vybavení školy, hrubými slovními výpady vůči učitelům aj. Zjištění apelují na aktivní přístup k vytváření podmínek pro bezpečnost ve škole a efektivní zvládnání projevů agresivního chování žáků.

M. Tamchyna dlouhodobě působí v penitenciární praxi a jeho příspěvek o tom rozhodně vypovídá. **Výzkumná studie** zachycuje téměř čtyři desetiletí trvajících (od konce 70. let 20. století do roku 2005) **výzkum osobnosti u mladistvých delikventů**, podává ucelený obraz osobnosti mladistvého pachatele odvozený z výsledků analýzy podrobných

anamnéz a analýzy jejich trestné činnosti a srovnává ho s nedelikventní populací (žáci SŠ a SOU).

Kognitivní přístup k porozumění (sub)kulturní podmíněnosti **motivace pracovní činnosti** nabízí v článku L. Kolman, H. Chýlová a L. Natovová.

Pojem *self-efficacy* u nás „zdomácněl“ mezi běžně užívanými pojmy a nyní se můžeme seznámit s jeho další aplikací – M. Lukeš se věnuje **podnikatelské self-efficacy** v České republice. Charakterizuje ji jako důvěru jedince ve vlastní způsobilost úspěšně vykonávat úkoly, které podnikání přináší. Autor uvádí, že předchozími výzkumy byla podnikatelská *self-efficacy* identifikována jako osobnostní charakteristika úzce související s podnikáním. Tento příspěvek seznamuje s **výsledky dotazování reprezentativních souborů v ČR**, kde zatím podnikatelská *self-efficacy* nebyla předmětem zkoumání a předkládá nesmírně zajímavá data. Určitě se podívejte!

M. Vesely, J. Mühlbacher a K. Pavlica předkládají čtenářům empirickou studii zabývající se pohledem českých manažerů na aktuální význam různých manažerských kompetencí a na očekávané budoucí změny v této oblasti. Jak autoři uvádějí, výsledky českých studií manažerských kompetencí jsou v řadě ohledů nekonzistentní a této problematice bylo věnováno pouze několik systematických projektů. Jejich studie vychází z výsledků standardizovaného dotazníku na souboru více než 200 středních a vrcholových manažerů působících ve velkých a středních organizacích v ČR. Příspěvek je vstupem do zajímavé tematiky.

M. Šucha pokračuje ve **výzkumné činnosti v oblasti dopravní psychologie** a tentokrát se zabývá souvislostí konceptu *sensation seeking* s rizikovým chováním v dopravě a možnostmi diagnostiky u nás. Např. dokládá, že opakovaně byla prokázána silná korelace mezi vysokým skóre v *sensation seeking* a rizikovým chováním v dopravě – zejména u faktorů rychlá jízda, obecně nedodržování dopravních předpisů, řízení pod vlivem alkoholu. Opravdu zajímavé výsledky...

Přehledová studie B. Šmajsové Buchtové se věnuje *práci*, která, jak autorka uvádí, ve společenských vědách zůstává spíše na okraji teoretického zájmu. Zde je představena jako kategorie ekonomická, antropologická a obecně sociokulturní.

Kazuistika (autor J. Ihnacík o ní hovoří jako o „příkladu dobré praxe“) je aplikací poradenského procesu u šestnáctiletého, adoptovaného chlapce v kontinuitě změn životních vývojových úkolů – od problémů s učením a chováním až k procesu volby povolání a nasměrování jeho adekvátní životní cesty.

Časopis tradičně ukončují **recenze** odborných publikací – Ilona Gillernová si vybrala jednak zásadní publikaci M. Svobody, P. Humpolíčka a V. Šnorka věnovanou psychodiagnostice dospělých a jednak do edukační praxe směřující odbornou knihu „Problémy s chováním žáků ve škole – jak na ně. Individuální výchovný plán“, která se zaměřuje na individuálně i společensky aktuální a odborně relevantní téma. Milan Rymeš ještě recenzovává publikaci kolektivu autorů (L. Kolman, P. Rymešová, H. Chýlová, L. Gralton), v jejímž názvu se objevují pojmy motivace, produktivita a způsob života.

Milí čtenáři, věřím, že odborná nabídka příspěvků tohoto vydání Psychologie pro praxi alespoň částečně naplnila vaše očekávání, získali jste nové informace a možná i náměty na další bádání v psychologické teorii, výzkumu nebo praxi. Budeme potěšeni, když se o výsledky vašich odborných aktivit podělíte s ostatními právě prostřednictvím našeho časopisu.

Praha, květen 2013

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.

Předsedkyně redakční rady PpP